

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Προγραμματισμός διδακτέας ύλης
Ιστορίας Β΄ Εσπερινού Λυκείου Τύπος 2 Επιλογής
2023-2024

Το μάθημα της Ιστορίας Β΄ Λυκείου Κατεύθυνσης διδάσκεται τρεις (3) περιόδους την εβδομάδα. Ο πραγματικός διαθέσιμος διδακτικός χρόνος υπολογίζεται, με βάση την απώλεια διδακτικού χρόνου σε διάφορες δραστηριότητες του σχολείου αλλά και στην προετοιμασία και υλοποίηση των αξιολογήσεων. Το σύνολο των διδακτικών περιόδων ανέρχεται στις **εβδομήντα οκτώ (78)**. Η γενική κατανομή των διδακτικών περιόδων έχει, ενδεικτικά, ως εξής:

Γενική κατανομή διδακτικών περιόδων:

Διαθέσιμος διδακτικός χρόνος	72
Συνθετικές εργασίες (Project)/Επισκέψεις σε Ιστορικούς/Αρχαιολογικούς Χώρους και Μουσεία	8
Συγγραφή Ιστορικού Δοκιμίου	6
Επαναλήψεις – Διαγωνίσματα – Ανατροφοδότηση	4
ΣΥΝΟΛΟ	90

Στο σύνολο των διαθέσιμων διδακτικών περιόδων συνυπολογίζονται οι δύο (2) διδακτικές περίοδοι για συνθετικές εργασίες (projects) και επισκέψεις σε ιστορικούς/αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, και οι δύο (2) διδακτικές περίοδοι για ανάπτυξη της δεξιότητας συγγραφής ιστορικού δοκιμίου. Διευκρινίζεται ότι, κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, οι μαθητές/τριες έχουν υποχρέωση να εκπονήσουν μία, τουλάχιστον, συνθετική εργασία (project), υπό τη συνεχή παρακολούθηση και καθοδήγηση των διδασκόντων/ουσών (βλ. *Διδακτική Μεθοδολογία και Εφαρμογές στο μάθημα της Ιστορίας*, Βιβλίο Εκπαιδευτικού). Υπογραμμίζεται, επίσης, ότι θα πρέπει να αξιοποιείται ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος για εκπαιδευτικές επισκέψεις σε ιστορικούς/αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία (βλ. *Διδακτική Μεθοδολογία και Εφαρμογές στο μάθημα της Ιστορίας*, Βιβλίο Εκπαιδευτικού), καθώς και για την ανάπτυξη της δεξιότητας συγγραφής ιστορικού δοκιμίου (βλ. αντίστοιχο αναρτημένο υλικό: http://archeia.moec.gov.cy/sm/253/eisagogi_sto_istoriko_dokimio.pdf). Σημειώνεται ότι οι συνθετικές εργασίες (projects), οι επισκέψεις και η συγγραφή ιστορικού δοκιμίου πραγματοποιούνται ως εναλλακτικές μέθοδοι προσέγγισης συγκεκριμένων εννοιών της επιλογής του/ της εκπαιδευτικού και όχι επιπροσθέτως της διδασκαλίας.

Διδακτικά εγχειρίδια:

1. Α. Μαστραπά, *Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου Α΄ Γενικού Λυκείου*, ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», Αθήνα 2016.
2. Ι. Δημητρούκα, Θ. Ιωάννου, Κ. Μπαρούτα, *Ιστορία του Μεσαιωνικού και Νεότερου Κόσμου 565 – 1815 Β΄ Γενικού Λυκείου*, ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», Αθήνα 2016.

3. Α. Παντελίδου, Κ. Χατζηκωστή, *Ιστορία της Κύπρου. Βυζαντινή Περίοδος*, ΥΠΠ-ΥΑΠ, Λευκωσία 2006.
4. Α. Παντελίδου, Κ. Χατζηκωστή, Χ. Σαββίδου, Κ. Κατσώνη, *Ιστορία της Κύπρου. Μεσαιωνική – Νεότερη (1192-1974)*, ΥΠΠ-ΥΑΠ, Λευκωσία 2002.

Σημειώνεται ότι οι εκπαιδευτικοί κατά τη διδασκαλία πρέπει να ακολουθούν το Αναλυτικό Πρόγραμμα, ώστε να υλοποιούνται οι καθορισμένοι Δείκτες Επιτυχίας – Επάρκειας και Επιστημολογικής Κατανόησης.

Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

Εισαγωγή στη Μεσαιωνική και Νεότερη Ιστορία. Ιστορικές πηγές και μεθοδολογικές αρχές	2
Η ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (4^{ΟΣ}- 5^{ΟΣ} ΑΙΩΝΑΣ)	
<ul style="list-style-type: none"> • Ο Κωνσταντίνος Α΄: Εκχριστιανισμός και η ισχυροποίηση της Ρωμαϊκής Ανατολής (324 – 337) • Ο εξελληνισμός του Ανατολικού Ρωμαϊκού κράτους. Αντιμετώπιση του γερμανικού κινδύνου. 	1 1
Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> • Ιουστινιανός Α΄: Η ανασύσταση της Ρωμαϊκής Οικουμένης/ Η Ελληνοχριστιανική Οικουμένη 	2
ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΕΧΝΕΣ	
<ul style="list-style-type: none"> • Η καλλιτεχνική ανάπτυξη (Αγία Σοφία) 	1
ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΩΣ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΒΕΡΝΤΕΝ (565-843)	
<ul style="list-style-type: none"> • Οι διάδοχοι του Ιουστινιανού και η κρίση της αυτοκρατορίας (565-610) • Η βασιλεία του Ηράκλειου (610-641). Αποφασιστικοί αγώνες και μεταρρυθμίσεις • Η εμφάνιση του Ισλάμ/ Η εξάπλωση των Αράβων (7^{ος}- 9^{ος} αι.) • Η Εικονομαχία • Κοινωνία και οικονομία (6^{ος} - 9^{ος} αι.) • Σλάβοι και Βούλγαροι • Το Φραγκικό κράτος την εποχή των Καρολιδών (8ος – 9ος αι.) 	1 2 2 1 1 1 1
ΠΡΩΤΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ – ΠΡΩΤΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	
<ul style="list-style-type: none"> • Το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Κύπρου • Διοίκηση – Οικονομία – Κοινωνία 	1 1

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΡΑΒΙΚΩΝ ΕΠΙΔΡΟΜΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ (7^{0Σ} - 10^{0Σ} ΑΙ.)	
<ul style="list-style-type: none"> • Επιδρομές των Αράβων στην Κύπρο. Μετοικεσία και επαναπατρισμός 	1
Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΑΚΜΗΣ: ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ ΩΣ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ (843-1054)	
<ul style="list-style-type: none"> • Οικονομία και Κοινωνία κατά την περίοδο της Μακεδονικής Δυναστείας • Διοίκηση και νομοθεσία κατά την περίοδο της Μακεδονικής Δυναστείας • Η διεθνής ακτινοβολία του Βυζαντίου (9^{0Σ} – 11^{0Σ} αι.) • Οικονομία και κοινωνία στη Δυτική Ευρώπη. Το σύστημα της φεουδαρχίας 	2 2 2 2
ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΩΣ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΟΥΣ (1054-1204)	
<ul style="list-style-type: none"> • Εσωτερική κρίση και εξωτερικοί κίνδυνοι (1025 – 1081) • Η Εσωτερική και Εξωτερική Πολιτική των Κομνηνών (1081 – 1185) (Μικρά Ασία, Ιταλία και Βαλκάνια) • Οικονομικές μεταβολές στη Δυτική Ευρώπη (11^{0Σ} - 12^{0Σ} αι.) • Οι Σταυροφορίες 	1 2 2 3
ΚΥΡΙΩΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	
<ul style="list-style-type: none"> • Ιστορικά Γεγονότα • Οικονομία – Κοινωνία – Καθημερινή ζωή 	2 1
Η ΛΑΤΙΝΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ Η ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΕΙΑ ΕΠΟΧΗ (1204-1453). Ο ΥΣΤΕΡΟΣ ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ ΣΤΗ ΔΥΣΗ	
<ul style="list-style-type: none"> • Η περίοδος της Λατινοκρατίας (1204-1261) 	3

Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

Η ΛΑΤΙΝΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ Η ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΕΙΑ ΕΠΟΧΗ (1204-1453). Ο ΥΣΤΕΡΟΣ ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ ΣΤΗ ΔΥΣΗ	
<ul style="list-style-type: none"> • Οι Οθωμανοί και η ραγδαία προέλασή τους (14^{0Σ} αιώνας) • Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς (1453) 	1 2
Ο ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ. ΓΡΑΜΜΑΤΑ – ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ – ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ – ΤΕΧΝΗ	
<ul style="list-style-type: none"> • Ο Βυζαντινός Πολιτισμός. Γράμματα – Επιστήμες – Τεχνολογία • Ο Βυζαντινός Πολιτισμός. Η Βυζαντινή Τέχνη • Ο Μεσαιωνικός Δυτικός Πολιτισμός. Γράμματα – Επιστήμες – Τεχνολογία 	1 1 1

<ul style="list-style-type: none"> • Ο Μεσαιωνικός Δυτικός Πολιτισμός, Τέχνη • Ο Αραβικός Πολιτισμός 	<p>1</p> <p>1</p>
<p>Η ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ (1192-1489)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πολιτικές εξελίξεις • Διοίκηση – Κοινωνία 	<p>1</p> <p>1</p>
<p>Η ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ (1489-1571)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διοίκηση – Άμυνα – Κοινωνία – Οικονομία • Ιστορικά Γεγονότα: Η τουρκική απειλή – Εκστρατεία εναντίον της Κύπρου (1570 – 1571) 	<p>1</p> <p>1</p>
<p>ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ ΩΣ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΕΣΤΦΑΛΙΑΣ (1453-1648)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναγέννηση και Ανθρωπισμός • Οι Ανακαλύψεις • Ο πολιτισμός της Αναγέννησης 	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>
<p>Η ΟΘΩΜΑΝΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ (1571-1878)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διοίκηση – Εκκλησία • Κοινωνία – Οικονομία • Οι θρησκευτικές ομάδες της Κύπρου (Αρμένιοι, Μαρωνίτες, Λατίνοι) 	<p>2</p> <p>1</p> <p>2</p>
<p>ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΕΣΤΦΑΛΙΑΣ (1648) ΕΩΣ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ (1815)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο Διαφωτισμός • Οικονομικές Εξελίξεις: οι απαρχές της Βιομηχανικής Επανάστασης • Η Αμερικανική Επανάσταση (1774 – 1783) • Η Γαλλική Επανάσταση και η Ναπολεόντεια περίοδος (1789 – 1815) 	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>